

Sygn. akt I CNP 51/07

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie ze skargi Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego
w T. z dnia 14 września 2006 r., sygn. akt [...],
wydanego w sprawie
z powództwa Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej
przeciwko małoletniej A.B.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 19 października 2007 r.,

oddala skargę.

Uzasadnienie

Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa wniosła o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 14 września 2006 r. oddalającego apelację skarżącej od wyroku Sądu Rejonowego w T. z dnia 26 kwietnia 2006 r.

W sprawie zakończonej skarżonym wyrokiem Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa domagała się od pozwanej A.B. zapłaty kwoty 4825,74 zł tytułem zwrotu pożyczki zaciągniętej przez zmarłego ojca pozwanej, J.B. Żądanie zostało oddalone, gdyż, jak przyjęły oba Sady orzekające, powódka nie wykazała istnienia legitymacji biernej po stronie pozwanej, tzn. nie wykazała, że pozwana nabyła spadek po swoim ojcu, a tym samym obciążona jest obowiązkiem spłaty długów spadkowych. Sąd drugiej instancji powołał się na treść art. 1025 § 2 k.c.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa powołuje się na sprzeczność wyroku z art. 1025 § 2 k.c., art. 925 w związku z art. 931 § 1 k.c., art. 1031 § 2 w związku z art. 1015 k.c. oraz art. 234 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 231 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istota rozumowania skarżącej sprowadza się do tego, że Sąd Okręgowy w sposób sprzeczny z obowiązującym prawem obciążył ją obowiązkiem przedłożenia postanowienia stwierdzającego nabycie spadku przez pozwaną A.B. pomijając inne dowody, że dziedziczenie przez nią po ojcu, J.B., miało miejsce. W skardze wykazuje się, że Sąd stworzył domniemanie, iż osoba nie dysponująca stwierdzeniem nabycia spadku nie jest spadkobiercą, jeżeli temu zaprzeczy. Stanowisko to jest błędne i to w stopniu ocierającym się o oczywistą bezzasadność wniesionej skargi.

Postanowienie stwierdzające nabycie spadku po określonym spadkodawcy stwarza, w stosunku do wymienionej tam osoby, domniemanie prawne (art. 1025 § 2 k.c.), że jest ona spadkobiercą. Domniemanie to odnosi się w pierwszej

kolejności do sfery materialnoprawnej, pozwalając na ochronę osób trzecich, na których rzecz osoba wskazana w takim postanowieniu rozporządza prawem należącym do spadku (art. 1028 k.c.). Jednocześnie domniemanie wynikające z art. 1025 § 2 k.c. ułatwia sytuację dowodową spadkobiercy, który musi wykazać, że nabył spadek po oznaczonej osobie (np. w sytuacji, gdy realizuje wierzytelności należące do majątku spadkowego). Także wierzyciel spadkowy może powoływać się na wskazane domniemanie wówczas, gdy kieruje swoje roszczenie do spadkobiercy dłużnika. Wprawdzie z żadnego przepisu nie wynika, że w tej ostatniej sytuacji postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku stanowi jedyny dowód istnienia legitymacji biernej po stronie pozwanej, jednak dosyć trudno wyobrazić sobie inny sposób wykazania nabycia spadku przez pozwanego w sytuacji, gdy ten ostatni kwestionuje tę okoliczność. W polskim systemie prawnym nie został przyjęty system rezerwy, zgodnie z którym określone osoby należące do najbliższych krewnych zmarłego (w tym dzieci) zawsze dochodzą do dziedziczenia określonej części spadku. Tym samym nie sposób wykluczyć sytuacji, kiedy cały majątek spadkowy, a z nim odpowiedzialność za długi spadkowe, przejdzie na inne osoby niż te, które w ustawie zostały zaliczone do kręgu spadkobierców ustawowych (nawet pierwszego - art. 931 § 1 k.c.). Możliwe jest także złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku. Wykazywanie wskazanych okoliczności, tzn. pozostawienia przez spadkodawcę testamentu czy złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku, nie może obciążać pozwanego, od którego wierzyciel domaga się spełnienia świadczenia z tytułu długu spadkowego.

Generalnie to wierzyciela obciąża dowód, że osoba pozwana jest dłużnikiem (art. 6 k.c.). Nie sposób rozumieć art. 6 k.c. w taki sposób, że to pozwany ma wykazać, iż dłużnikiem nie jest (z jakichkolwiek przyczyn). Stąd w procesie o wykonanie zobowiązania należącego do długów spadkowych powód-wierzyciel ma obowiązek wykazać, że pozwany nabył spadek po zmarłym dłużniku. Najprostszym i najpewniejszym jest uzyskanie przez wierzyciela stwierdzenia nabycia spadku. Zgodnie z art. 1025 § 1 k.c., na co zwracał uwagę Sąd Okręgowy, wniosek o stwierdzenie nabycia spadku może złożyć każda osoba, która ma w tym interes. W doktrynie i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że do kręgu osób

mających interes w stwierdzeniu nabycia spadku należy wierzyciel spadkodawcy, gdyż w ten sposób zostaje definitywnie wskazany dłużnik, od którego może domagać się spełnienia świadczenia.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w T. z dnia 14 września 2006 r. nie stanowi podstawy do stwierdzenia, że zaskarżone orzeczenie jest niezgodne z prawem. Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 424¹¹ k.p.c.).